

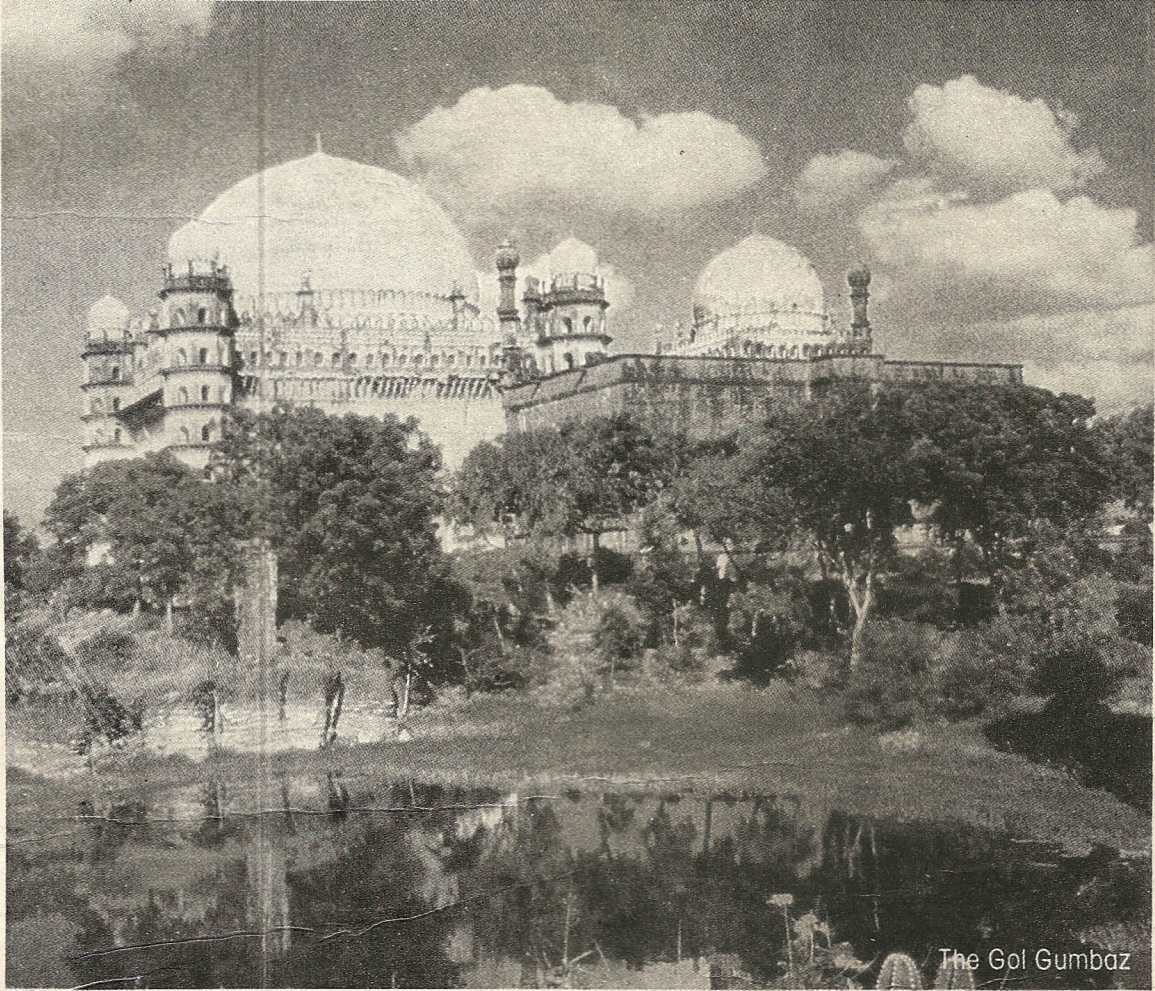
ನೇಸರು

ತಿಂಗಲೋಲೆ
ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol. VIII No.10

ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1990

GOL GUMBAZ, BIJAPUR

The Mysore Association, Bombay

393, Bhaudaji Road, Matunga, Bombay 400 019.

Tel : 4374647 / 4379574 Grams : "KARUNADU"

The Contribution of Karnataka's Islamic Dynasties

The contribution of Karnataka's Islamic dynasties includes some of India's most magnificent mosques, tombs, palaces and forts. Constructed over a period of 400 years - from the 14th to the 18th centuries - these monuments are located largely in the three renowned cities of Bidar, Bijapur and Gulbarga. They represent the cultural glory attained under three of the five major Islamic dynasties which ruled in the Deccan: the Bahamanis, the Baridis and the Adil Shahis. In addition to these are the monuments erected during the same period by dynasties ruling from the north - the Khaljis and the Tughluqs.

While today monuments such as the Gol Gumbad (in Bijapur) enjoy almost as much acclaim as the Taj Mahal and Akbar's Fatehpur Sikri palace complex, this was not always the case. After the fall of the Adil Shahi dynasty, the cities associated with these Muslim dynasties of the Deccan were neglected and forgotten. Certain religious structures, such as the dargah of Bandanawaz Gisu Daraz, the tomb of a famous 15th century Chisti saint who settled in Gulbarga, however, never floundered in popularity, and even today attract pilgrims from all over India. But interest in the other monumental remains of the Deccan was revived in part by the 19th century British, for whom these sites, especially Bijapur, had a special significance. The awe-inspiring palaces, tombs, and mosques situated in the thick jungle of Bijapur were perceived as the ultimate in the romantic quest for the picturesque that so preoccupied the minds of early 19th century Englishmen. By the late 19th century, when the jungle was cleared and Bijapur had become a flourishing and much more accessible district headquarters, monuments such as the Mehtar Mahal, the Gol Gumbad, the Ibrahim Rauza and the Gagan Mahal were viewed as products of the golden era of Indian culture and architecture. This high regard for the monuments of Bijapur ultimately influenced the British concept of how modern architecture in India ought

to look, and placed a major role in the formulation of the British-created Indo-Saracenic style of architecture found throughout the continent.

The transfer of the imperial capital from Delhi to Daulatabad in the South by Mohamed-bin-Tughluk had a profound effect on the Deccan. There was a wholesale migration of eminent men, each an authority in his particular field, experts in art and architecture, scholars, engineers, tile-makers, calligraphists - who found patrons in this part of the country. The massive constructions of Delhi were soon duplicated in the Deccan and for a century after Mohamed-bin-Tughluk, these designs continued to be followed. The flutings and calligraphy of the tomb of Firoz Shah Bahamani at Gulbarga strongly resemble the work on the Qutb Minar at Delhi. But slowly as the old masters died away, their art and designs came increasingly under local influences, as can be seen from the tomb of Ali Barid which does not have the massiveness associated with the tombs of the earlier period. As the capital grew in importance, greater contact was established and maintained with Persia, Arabia and other Moslem countries and the cultural traditions of these countries were imported to give newness and innovation to local art, etc.

The floral designs and the encaustic tile works noted in Bidar bear the stamp of Persian art. The Madrasa of Mohammad Gawan resembles the one at Fez and elsewhere. In spite of all the fusion of cultures down the centuries of Muslim rule, the later preferred their main buildings to be of brick and not of granite. To lighten the load on the domes of tombs a lighter brick was used. Clay was mixed with saw dust and placed in the kiln for being burnt and this produced a lighter, stronger and a more porous brick. Specimens of this can be seen at the Gol Gumbaz at Bijapur and at the tomb of Humayun at Bidar and at the Ramappa temple at Warrangal. These bricks float in water.

Wood was extensively used for pillars and these in turn were elaborately carved as can be seen at the Rangin Mahal. Intricate designs have been worked out in wood and the pillars are made to resemble temple granite pillars. Traces of paint are seen on them and it is possible that these were brightly painted over with gold dust to match the wall tiles.

The designs and decorations seen at Bidar are therefore unique in many ways and are bound to fascinate a student of the history of Islamic architecture in India.

The Gol Gumbaz is to Bijapur what the Taj Mahal is to Agra. By a strange coincidence both were built about the same time, in the second quarter of the seventeenth century. The Gol Gumbaz's special claim to distinction is that it encloses the largest domed space in the world, and also that the workmanship of the dome itself was an engineering marvel of such perfection that it formed a highly sensitive echo-chamber. The tick of a clock held against the wall could be heard distinctively at the opposite end, all of 125 feet away, and one pair of feet (was) enough to awaken the echoes of the tread of a regiment.

Perhaps as befits a tomb, the emphasis of the Gol Gumbaz is on simple grandeur rather than on fussy ornamentation. An inscription on its entrance arch proclaims that it houses the mortal remains of Mohammad Adil Shah who, upon his death, became "an inhabitant of Paradise and also a Particle of the Firmament".

For two hundred years the Adil Shahs held their own and indeed helped themselves to large chunks of territories carved out from some other Sultan or the Kingdom of Vijayanagar which lay on their southern borders. Then, in the year 1685, came Nemesis. Their Kingdom was invaded by the mammoth army of the great Moghul, Aurangzeb.

Bijapur's teenaged king, Sikandar Adil Shah, opposed the Moghuls with skill

and determination but the contest was hopelessly one-sided. Finally Sikandar was forced to withdraw into the walled city. Aurangzeb had enough men to surround the city and starve its inhabitants into submission. The process took nearly a whole year, and ended on 15th October, 1686. That was when the Adil Shah Sultanate ceased to exist, and its capital, Bijapur, became one of the provincial headquarters of the Moghul Empire.

What remained to Bijapur was merely a skeleton of its former self. All the trees had been cut down for fuel, and the sporadic fire from the guns had reduced many of the noble buildings to rubble. After its surrender the city was subjected to the savagery of conquering hordes who plundered its houses at leisure and broke up more buildings in sheer frustration. Even Aurangzeb, its conqueror, is said to have wept when he saw the havoc caused to Bijapur by his taking of it. And then, while the Emperor was still camped within the fort, there came a virulent epidemic of plague which killed off nearly half of its population. One of Aurangzeb's favourite wives died in this epidemic.

Bijapur never recovered from these twin ordeals. Its population dwindled and its parks were turned into farmland. A cactus jungle filled most of the uninhabited parts. Grant Duff, who visited Bijapur in early nineteenth century, reports that while from the outside the walls of the city still presented a formidable appearance, once he entered the gate "all was solitude, silence and desolation".

It was not till towards the end of the last century that an imaginative Governor of Bombay, Sir Richard Temple, resorted to get his government to restore whatever was left from the ruins of Bijapur. As it happened, at this particular time, the government was thinking of creating a new district in this area and looking for a place to build its headquarters. Sir Richard managed to persuade his superiors in office that Bijapur was just the place they were looking for for this new station since "some of its buildings would serve ideally as public offices or residences of officials".

By clearing up the cactus and digging out the "half-buried" monuments, they got their district headquarters. Many old buildings have been converted into Government offices, but fortunately the large majority of those rescued have escaped conversion if only because they were too grand or otherwise unsuitable to serve any utilitarian purpose. Of these there are at least forty intact and undamaged, but even the local guides are hard put to identify all of them.

The Jama Masjid, which Mr. James Fergusson describes as "one of the finest mosques in India". Not far from it is the Asar Mahal, which was one of the most elaborately decorated buildings in Bijapur, with its ceiling and walls done up in intricate gold mouldings, and doors inlaid with ivory. The doors themselves have gone, but you can still see traces of the gold work in odd corners and on the ceiling.

The Asar Mahal was actually built as a Hall of Justice, with an "open" face, and with its roof supported by gigantic teak pillars 60 feet tall. Alas, today these pillars have been replaced by reinforced concrete uprights, but one of them, lying on its side in the courtyard, makes one wonder of the size teak trees once grown in India.

A cluster of slim minarets and domes that rarely fails to draw appreciative clucks is the Ibrahim Rauza, which contains the tomb of Sultan Ibrahim II as well as one or two of his favourite consorts. This is the building that Aurangzeb chose for his residence while he was in Bijapur. It is a singularly beautiful building, as its architect defiantly proclaimed to the world in an inscription: "At the beauty of this structure, Paradise stood amazed". But the monument is said to be something of an architectural wonder too. "How the roof is supported is a mystery," confesses a British engineer.

The splendid monuments of the Adil Shahis, Baridis and Bahamanis eloquently testify that this period was the cultural apogee of Islamic rule in Karnataka.

A TRIP TO GANESHPURI/VAJRESHWARI

A trip to Ganeshpuri/Vajreshwari has been arranged for the members of the Association on Sunday the 11th of November 1990.

The members will leave in a bus from the Association on 11th morning at 7-30 A.M. and reach Ganeshpuri by 9-30 A.M. They will have darshan of Sri Chidvilasananda Swamiji. Our members will also Present a programme of Bhajan's in the presence of the Swamiji. After this programme and receiving prasada they will go around the ashram, which has a beautiful garden, spend some time there, see the hot water springs at Vajreshwari and return back to Bombay by the evening.

Members desirous of visiting Ganeshpuri/Vajreshwari are requested to contact Association's office for further details.

FOR ALL YOUR DOMESTIC AND INTERNATIONAL TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

**AUGUST
TRAVEL
SERVICE**

Agents For

 Indian Airlines

 Vayudoot

REGD. OFFICE :

3/15 ASHIANA SECTOR - 17
VASHI - NEW BOMBAY
0215/682558-591
GRAMS : AUGTRASERV

ALSO AT :

2/16 KABBUR HOUSE
SION(E) BOMBAY 400 022.
4077750-2984/4093573

ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರಭಾವ

- ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಾ ಆಚಾರ್ಯ

ನಮ್ಮ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅವು ನೃತ್ಯ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸಂಗೀತ - ಮೊದಲಾದುವುಗಳು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳು, ಭಾವ ಗೀತೆಗಳು, ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು, ದೇಶಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳು, ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಹಾಡುಗಳು, ಹೀಗೆ ನಾನಾ ತರದ ಗೀತೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಹಿರಿಮೆಗಳಿವೆ. ಈಗೀಗ, ಅಂದರೆ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಸಂಗೀತಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವೆಂದು ಆಕರ್ಷಕವಲ್ಲದ, ಜಿಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಹಾಡುಗಳು ಬಂದು, ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಮಂದಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲಾಂಭಿಸಿದರು. ಅದೇ ಹಾವಳಿಯು ನಮ್ಮ ಕೆಲವು ಕಂಪನಿ ನಾಟಕಗಳ ಮೇಲೂ ತನ್ನ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿತು. ಡಿಸ್ಕೋ, ಷೇಕಿಂಗ್ ನರ್ತನಗಳು ವಿದ್ಯಂಭಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಿನಿಮಾ, ನಾಟಕಗಳಿಗೆ, ಕಳೆ ಕಟ್ಟಿದರೂ, ಇವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರನಿಸಿದವರಿಗೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರನಿಸಿದವರಿಗೆ ಬೇಸರ ತರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಕುಣಿತವು ನಮ್ಮನ್ನು ಹುರುಪುಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ತೊದರೆ, ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಮರೆಸುವ ಕುಣಿತವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅನಂದದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲೆಗೂ ಒಂದು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಮೇರೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ತೀರ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಅದು ಹಾನಿಕರವೇ ಸ್ವ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ದೇಶ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದಂತಹ ಸಹಜ ತನವು ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತ ನಾವು ನಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾ, ಕುಂಟುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿವೆಯೇನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದೂ ಇಲ್ಲ ಇದೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ತ್ರಿಶಂಕುಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದೂ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯಗಳು ಇನ್ನೂ ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು..

ಯಾವುದೇ ಕಲೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವಂತಿರಬೇಕು. ಕಚಕುಳಿ ಬರಿಸುವಂತಹ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನೋಡಲಾರದಂತಹ ಕಲೆ (ಕೊಲೆ) ಗಳನ್ನು ನಾವು ಆದಷ್ಟು ದೂರವಿಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವ ಕಲೆಯನ್ನೇ ಆಗಲಿ (ಉದಾ: ಅಶ್ವೀಲ ಸಂಗೀತ, ಕ್ಯಾಬರೆ ನೃತ್ಯ - ಅಶ್ವೀಲ ಚಿತ್ರಗಳು) ನಾವು ದೂರವಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರವಾದೀತು. ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೈವಿಕ ಕತೆಯಿದೆ, ಲಾಲಿತ್ಯವಿದೆ. 'ಸತ್ಯಂ, ಸುಂದರಂ, ಶಿವಂ' ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು

ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ವಿನಃ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಮಾನ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹಿಂದೆ ರಾಜಾಧಿ ರಾಜರುಗಳು ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಭಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಕ್ತಿಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ !!! ಇನ್ನು, ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ವಾದ್ಯ ವೃಂದದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ನೋಡೋಣ. ಸಂಗೀತಕ್ಕಾಗಿ ವಾದನಗಳಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ವಾದ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಗೀತವಿರಬಾರದು. ಹೂಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಲು ನೂಲು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೋ ಹೊರತು ನೂಲಿಗಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೂಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಹೂವು ಮತ್ತು ನೂಲು ಎರಡರ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂದರೆ ಹಾರವನ್ನು ಹೆಣೆಯಲು ಕೂತವರಿಗಷ್ಟೇ ಅರಿವಾದೀತು. ಕೇವಲ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಅತೀ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಪಿಟೀಲು, ವೀಣೆ, ಸೀತಾರ, ಸಾರಂಗಿ, ಮೃದಂಗ, ತಬಲಾ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯೋಪಕರಣಗಳಿಂದ ಬಾಯಿ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಯಾವ ರಾಗವನ್ನಾದರೂ ನುಡಿಸಿ 'ವಾದ್ಯವೃಂದ'ವನ್ನು ಕಳೆ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಚಲಚಿತ್ರಗಳ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ನಮ್ಮ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತದ ಮೇಲೂ ಹಾವಳಿ ಮಾಡಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ದೇವರ ನಾಮಗಳ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಹು ಕೇತುಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ನೆರಳನ್ನು ಹಾಯಿಸಿ ಅವುಗಳ ಇಂಪನ್ನು, ಲಹರಿಯನ್ನು, ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕುಂಟಿತಗೊಳಿಸಿವೆ ಎನ್ನಲೇಬೇಕು. ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ವಾದ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯ ಬಹಳ ಇದೆ. ಆದರೆ ವಾದ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಸಂಗೀತವು ಶೀಘ್ರ ಗತಿಯಿಂದ ವಿಲಂಬಗತಿಗೆ (ಅಂದರೆ ಎರಡು ಚರಣಗಳ ನಡುವಿನ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಾದೊಡನೆ ಪುನಃ ದೀರ್ಘ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ) ತೆರಳುವಂತಿದ್ದರೆ, ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಮಾನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಂಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದರೂ ನಡೆದೀತು. ಅಂತೂ ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಮೆರಗು ಕೊಡಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೇ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಚಲ ಚಿತ್ರ ಗೀತೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನೋಟ ಹರಿಸೋಣ. ಚಿತ್ರಗೀತೆಗಳಿಗೆ ವಾದ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂದರೆ, ವಾದ್ಯಗಳ ವಿನಹ ಆ ಗೀತೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೋಡಿ, ಬರೇ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಅಭಿನೇತ್ರಿಗಳು ಎಷ್ಟೆಂದು ಅಭಿನಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ? ನಡುವೆ ಹಾಡಿನಷ್ಟೇ ಉದ್ದದ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತವಿದ್ದರೆ ಅಭಿನೇತ್ರಿಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಓಡಿಸಬಹುದು, ತಿರುಗಾಡಿಸಬಹುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಉರುಳಾಡಿಸಲೂಬಹುದು. ಇದು ನಗೆ ಚಾಟಿಕೆಯಲ್ಲ. ವಿಷಯ, ವಾಸ್ತವವಾದುದು. ಕಥೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಬರೇ ಹಾಡಿನ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದಾಗ ವೃಂದಗಾನದ ಸಹಕಾರವೂ ಅಷ್ಟೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಓಡುವಾಗ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತ

ಹಾರುವಾಗ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತ ಮೊದಲಾದವು ಹಾಡಿನ ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ! ಹಾಗೆಂದು ಇದೇ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಭಾವ ಗೀತೆ, ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಮೈ ನವಿರೇಳುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಷ್ಟೂ ಸಾಕೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಪುನಃ ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲಾವಿದರ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಸಭಿಕರನ್ನು ನಿಧ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚರಿಸುವುದೇನೂ ವಿಶೇಷವಲ್ಲ. ಯಾವೊಂದು ಕೃತ್ರಿಮತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸರಳವಾಗಿ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರವರೆಗೆ ಹರಿಯುವ ಗಾನ ಲಹರಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೈವಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಗಮಕಗಳು, ವಚನಗಳು, ಸುಳಾದಿಗಳು, ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಕೇವಲ ಅರ್ಥಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತದರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಯಿಂದ ಹುರಿಗಡಲೆಯಾದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಪಡಬಹುದು.

ರಾಮನಿರಂಜನ ಝುನ ಝುನವಾಲ ಕಾಲೇಜ್ ಮುಂಬಯಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಉದ್ಘಾಟನೆ

ದಿನಾಂಕ 29-8-1990ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9ಗಂಟೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಡಾ| ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಮಾಡಿದರು. ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾದ ಡಾ| ಎಸ್. ಎಂ. ಕರಮರಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರೊ| ಜಿ. ಡಿ. ಜೋಶಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಪ್ರೊ| ಕೆ. ರಘುನಾಥ ಅವರು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಡಾ| ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನ, ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರೆಯುತ್ತರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಭೆಗೆ ಹಾಜರಿಇದ್ದ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರೊ| ಹಕ್ಕಿಲದಡಿ ಅವರು ಸಮಯೋಚಿತ ಭಾಷಣಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಪೂಂಜ ಧನ್ಯವಾದ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು.

- ಜಿ. ಡಿ ಜೋಶಿ

ಹರಟೆ

ಅಪಾನ ವಾಯು

- ನಾಡಿಗರ್ ಗೋವಿಂದ ರಾವ್

ತಲೆ ಬರಹವನ್ನು ಓದಿ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಮೂಗು ಮುರಿಯಬಹುದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮೂಗನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿ ಬಹುದು. ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಎರಡನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಆಕಳಿಕೆ, ಸೀನು, ನೆಗಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬರಹಗಾರರು ಬರೆದಿದ್ದುಂಟು. ಅಪಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಅಥವಾ ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಿಸುವುದು ದೇಹದ ಒಂದು ಧರ್ಮ. ಮಾನವನಿಗೆ (ಮಾವನಿಗೆ) ದೇವರಿತ್ತ ಒಂದು ವರದಾನ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಬರೆಯಲು ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಬಿಗುವು ? ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದು. ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಂತಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿದ ಮಾವುತ್ಸೆ ತುಂಗ್ ಅದನ್ನು "Poor Man's Piano" ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಗುಲಾಬಿ ಹೂವನ್ನು ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದರೇನು? ಅದು ತನ್ನ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನು ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದರೇನು? ಅದೂ ತನ್ನ ಕಂಪನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಾ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ಜನರನ್ನು ಓಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನರು ಜಾಣರು. ಹೂವು, ಹೂಸು - ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳ ಮೊದಲು ಅಕ್ಷರ 'ಹೂ' ಮುಂದಿನ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ. ಆ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಅಂತರ; ಎಷ್ಟು ಅನಾಹುತ ! ನಾನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಿದ ಎರಡಕ್ಕೂ ವಾಸನೆಗಳಿವೆ. ಹೂವಿಗೆ ಸುವಾಸನೆ; ಹೂಸಿಗೆ ದುರ್ವಾಸನೆ. ಹೂವು ಯಾವ ಆಡಂಬರ ಅಬ್ಬರಗಳಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಸೌಗಂಧವನ್ನು ಬೀರಿದರೆ ಹೂಸು ತನಗೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವಿದೆ ಎಂದು ತುತ್ತೂರಿಯೊಡನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸೈಕಲ್ ಟೈರ್ ಟ್ಯೂಬ್ ರಿಸ್ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ದುರ್ಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಹಳಗನ್ನಡದ ವೈಯಾಕರಣಿ ಕೇಶಿರಾಜ 'ಪೂಸಲೆ ಸೊಗಸು' ಎನ್ನಬೇಡಿ ಎಂದು ಅಂದಿದ್ದಾನೆ. 'ಹೂ ಸಲೆ ಸೊಗಸು' ಎಂದರೆ ಹೂವು ಬಹಳ ಅಂದ ಎಂದರ್ಥ. ಅದೇ ಪೂಸಲೆ ಸೊಗಸು ಎಂದರೆ ಪೂಸಿದರೆ ಬಹಳ ಸೊಗಸು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅನರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಕೇವಲ ಮಾನವ ಕೋಟಿಯ ಗುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಕುದುರೆಗಳು ಹೂಸು ಬಿಡುವುದನ್ನು (ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ) ಕಂಡುಕೊಂಡೆ. ಕುದುರೆ ಕೆನೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಫಾರವ ಎನ್ನುತ್ತಾರಂತೆ. ಕುದುರೆ ಹೂಸುವುದಕ್ಕೆ 'ಹೇಫಾರವರ ನರಕ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆಯೇ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದವರು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಗಂಡಸರು ಮಾತ್ರ ಅಪಾನ ವಾಯು ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ನಾನು ಎಳೆಯವನಿದ್ದಾಗ ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ.

ಈ ಭಾವನೆ ನಾನು ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಇತ್ತು. ನಾನೊಬ್ಬ ಮೂರ್ಖ. ಆಮೇಲೆ ಅಪಾನವಾಯು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಹೆಂಗಸರೇನು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತಿಳಿವು ಮೂಡಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಂತೆ ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಆ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಬಳ್ಳಂಬೆಳಗಾಯಿತು. ಅಪಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ವಿವಿಚನೆಯಾಗಬಾರದು. ಕಾರಣ ಅಧೋ ವಾಯು ಹೊರ ಬಂದಾಗ ಹಾಯ್ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ; ತೂಕವೂ ಕಿಂಚಿತ್ ತಗ್ಗಬಹುದು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಆರೆ ಮುದುಕಿ ಅಪಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು "ಶ್ರೀ ರಾಮಾ ನಿನಗೇ ಪ್ರೀತಿ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ತಮ್ಮ ಅಪಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಅಪಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನಿಟ್ಟರೆ (ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ತಕ್ಕ Age Group, ಶರೀರದ ಇತಿಮಿತಿ, ವಾಯುವಿನ ವೇಗ, ವಾಸನೆ, ಧ್ವನಿ, ಸುದೀರ್ಘತೆ, ಏರೀಳಿತ, ಸಂಖ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಪುಣರ ಸಮಿತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು) ಬಹುಶಃ ಹೆಂಗಸರೇ ಮೇಲಾಟದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲ ಬಹುದು. ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ಕಾರಣ ಈಗ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುತ್ಸದೆಯರನ್ನು ಸುಹಾಸಿನಿಯರು ಎನ್ನದೆ "ಸುಹಾಸಿನಿಯರು" ಎಂದೆನ್ನಬೇಕೆಂಬುದು ಕುಹಕ. ಅನೇಕ ಹೆಂಗಸರು ಹುಲ್ಲು ಹೊತ್ತಂತೆ ಹೂಮುಡಿದು ವಿಪರೀತ ಸೆಂಟ್ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಸುಹಾಸಿನಿಯರು ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥ (ಅನರ್ಥ) ನಾಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಕುಹಕ.

ಅಪಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮುದುಕರ ಹೆಸರು ಹೇಳಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ (ಮುದಕರೆಂದರೆ ಮುದುಕಿಯರೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ) ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ತರತರದ ವಾಹನಗಳು ನಾನಾ ತರದ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಾರ್ನ್ ಮಾಡುವಂತೆ ಮುದಕರಾದ ನಾವು ಡರ್ ಡರ್ ಎಂತಲೋ, ಕೊಂಯ್ ಎಂತಲೋ ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ವಿನನ್ನೋ ಪಿಟಿ ಪಿಟಿ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟಿರುತ್ತೇವೆ, ಹಿಂದಿನ ಉಸಿರು ಕೊಡುವ ಚಾಲನೆಯಿಂದ. ನಮ್ಮಂಥವರನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ? ನಮ್ಮ ಧ್ವನಿ ನಮಗೇ ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾನಗರದ ತುಮುಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಧ್ವನಿ ಇತರರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗುವ ಅನಾಹುತ ಆಗಿಯೆ ತೀರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಹಾಗೂ ಇತರರಿಗೆ.

ಮಾನವನಿಗೆ ಅಂತರ್ವಾಣಿ ಎಂಬುದೊಂದು ಇದೆಯೆಂದು ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರು ಎಂದಿನಿಂದಲೋ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೌದು. ನಮಗೂ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಂತರ್ವಾಣಿ ಇದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಅನೇಕರು ಹೊರ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರ್ವಾಣಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ನಾವೂ ಹೆದರುವುದು ಸಹಜ. ಯಾವುದೇ ಅಗಲಿ (ನಮ್ಮ ಅಂತರ್ವಾಣಿಯೂ ಕೂಡ) ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ವಾಯು, ವಾತ, ಅಜೀರ್ಣ, Liver is Sluggish ಎಂದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಇಂದಿನಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ವಾಣಿ, ವಾಯು ಬರುವ ಭಾಗದ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಸೂಜಿ ಮದ್ದನ್ನು (Injection) ಚುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ.

ಯಾರಾದರೂ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದಾಗ, ವರ್ಗವಾದಾಗ, ಅಗಲಿ ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಭಾಷಣಕಾರರು, ಇಷ್ಟ ಮಿತ್ರರು "Parting is painful" (ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ವ್ಯಥೆ) ಎನ್ನುವುದು ಮಾಮೂಲು. ಇದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ "Farting is painful" ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಬಹಳ ಮೇಲು. ನೋವು 'Fart' ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಅಪಾನ ವಾಯು ಬಿಡುವವರಿಗೆ ಅಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೆ.

ಅಪಾನವಾಯು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರ, ಸೋಮಾರಿಗಳ ಸೊತ್ತು. ನನ್ನೊಬ್ಬ ಮರಾಠಿ ಮಿತ್ರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸೇವಕರಿಗೆ ಕರೆ ಗಂಟೆ ಧ್ವನಿಯ ಅರ್ಥ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಓಡಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಕಾಲನ್ನೋ ಕೊಡೆಯನ್ನೋ ತಳವನ್ನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜನ ಅಪಾನ ವಾಯು ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕ್ರಿಯೆ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಲ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಯಾರೂ ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜರೆಂದರೆ ತೀರಿತಲ್ಲ. ನಾನು ಎಳೆಯನಿದ್ದಾಗ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಕೇಳಿದೆ. ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯ. ಅಂದಿನ ಮಹಾರಾಜರ ದರ್ಬಾರು. ಯಕ್ಷಲೋಕ, ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಧೈವ ದೀಪ ಲೋಕ ಇಳಿಗೆ ಇಳಿದಂತಿತ್ತು. ರಸಭಂಗ! ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅಪಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿದರು. ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಜನರ ನೋಟ (ಸಿಂಹ) ಆಸನದ ಕಡೆಗೆ! ಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಡಿತರು ಮಹಾರಾಜರ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರು. "ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳೇ, ಮಹಾಪರಾಧವಾಯಿತು. ಹಬ್ಬಗಳ ಸಾಲು. ನನ್ನ ಹತೋಟಿಗೆ ಮೀರಿ ಕೆಳ ಉಸಿರು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮಹಾ ಪ್ರಭುಗಳು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ತಳದಿಂದ

ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಡ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ "ನೀವು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದೀರ. ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಡಿತರು ವಿನಮ್ರರಾಗಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿದರು.

ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗಿBrain Wave "ನೀವೂದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾನವಾಯು ಬಿಟ್ಟು ಜಹಗೀರುತಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಮೂರನೇ ದಿನ ಪುಡಿಗಾಸು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದೂವರೆ ಪಾವು ಹುರಿಗಡಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಪೋಷಾಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದರ್ಬಾರಿಗೆ ಹೊರಡಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಆತ ತಂದ. ದರ್ಬಾರು . ಅಲ್ಲಿ. ಡರ್ ಬುರ್. ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಡರ್ ಬುರ್. ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿದರು. ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಡರ್ ಬುರ್, ರಿಸ್,ರೊಂಮ್.ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಾರಾಜರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ "ಮಹಾ ಸ್ವಾಮಿ....." ಏನೋ ಹೇಳಲಿದ್ದ. "ಈತನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಈತನ ಆಸನಕ್ಕೆ ಬರೆ ಹಾಕಿ" ಎಂಬುದು ಸೇವಕರಿಗೆ ರಾಜಾಜ್ಞೆ. ಸೇವಕರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುಟ್ಟ ಪುಷ್ಪದೊಡನೆ ತಾಳಲಾರದೆ ಮನೆಗೆ ಓಡಿದ. ಎಷ್ಟೇ ಆಗಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಕನ್ನಡ ಪದ ಬಳಸದೆ "ಆಸನಾ, ಆಸನಾ" ಎಂದು ಬರೆ ಎಳೆದ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೈ ಸವರಿಕೊಂಡ. ಪಾಪ! ಹೆಂಡತಿಗೇನು ಗೊತ್ತು. "ಅಯ್ಯೋ, ಹಾಸನ ಯಾಕೆ ತೋಗೊಂಡಿ ಬೆಂಗ್ಲೂರ್ ಕೇಳ್ತೀಕಾಗಿತ್ತು" ಎಂದು ಗುಡುಗಿದಳು.

ಗಾಳಿ, ಮೇಲು ಗಾಳಿ, ತಂಗಾಳಿ (ಕಂಗಾಳಿ) ತೆಂಗಾಳಿ, ಕುಳಿಗಾಳಿ, ಮೆಲ್ಲರ್, ಸುಳಿಗಾಳಿ, ಮಲಯ ಮಾರುತ, ಚಂಡಮಾರುತ, ಝಂಝುವಾತ, ಸುಂಟರ ಗಾಳಿ, ಬಿರುಗಾಳಿ, Air, Wind, Breenge, Bliard, Gale, Storm, Tempest, Typhoon, Tornado - ಸುಟ್ಟೋ ಸುಡುಗಾಡೋ, ಯಾವ ಯಾವುದೋ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ತೀವ್ರತೆ, ಧ್ವಂಸಕ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದೆ ! ಕೆಲವರು ವಾಯು ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ: ಸ್ತುತಿತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಾಳಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ;ಅನಿಲ, ಪವನ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಕವಿಗಳು ಸಾಧಾರಣ ಗಾಳಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪಾಪ, ಅಪಾನ ವಾಯುವಿಗೆ ಅದರ ಕಂಪು, ಕಂಪನ, ವೇಗ, ತೀವ್ರತೆ ಧ್ವನಿ ಮುಂತಾದವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಸರುಗಳಿಲ್ಲ. ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಗಾಳಿಗೆ ಮಾನವ ಕೋಟಿ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾರಾದರೂ ಹೂಸಿದರೆ ನುಸುನಗು, ಮುನಿಸುನಗು; ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಟ್ಟಹಾಸ, ಸೊಟ್ಟಹಾಸ. ಏನನ್ನಾಯ! ಕೂಡಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅದಮ್ಯವಾದ ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ. ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಅರೆ ಎತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ ಕೌಶಲ. ಹಿಂದಿನವರು ಹಿಂದಿನ ಗಾಳಿಯನ್ನು 'ಭರ್ ಭರ್ಯಂಚ ಭಯಂನಾಸ್ತಿ (ಜಾಸ್ತಿ) ಕಂಯ

ಕುಯಂಚ ಮಧ್ಯಮಂ, ರಿಸಾಕಾರಂ ಮಹಾಘೋರಂ ನಿಶ್ಯಬ್ದಂ ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟಂ' ಎಂದು ಮೂರು ಸ್ತೂಲ ಭೇದ ಮಾಡಿ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡರಷ್ಟೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮುರಿದು ಬಿತ್ತಂತೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಗಂಡಿನ ತಾಯಿ ಬೀಗಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಡು ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಬಾಗದೆ ಬೀಗುವವಳಾದ್ದರಿಂದ ಬೀಗಿತ್ತಿ ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಬೀಗರ ಹಾಡುಗಳು ಕೇಳಬೇಕೆ ? "ಎಂತ ಹೂಸು ಹೂಸಿದಲ್ಲೆ ಬೀಗಿತ್ತಿ. ಏಳು ಮಂದಿ ಗೌಡರಲ್ಲ ಬೆದರಿ ಬೆಟ್ಟ ಏರಿದ ರಲ್ಲೆ ಧಡಂ ಧುಡುಂ...." ಬೀಗಿತ್ತಿಯ ತಳದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹಸಿರು ಕಲ್ಲು ಹಾರಿತು, ನೆಲ ಬಿರಿಯಿತು, ಕತ್ತೆಗಳು ಓಡಿದವು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಾಹುತದ ವರ್ಣನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬೀಗಿತ್ತಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಕೋಪ. ಮದುವೆ ಹಂದರದಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗಂಡನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ತೇಕುತ್ತಾ, ತೂರುತ್ತಾ, ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಹೋದಳು. ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಅಂಗಲಾಚಿದರೂ ಮಾಜಿ ಬೀಗಿತ್ತಿ ಸಗ್ಗಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವರು ಅಪಾರವಾಯುವಿನಿಂದ ಸರಿಗಮ ಪದನಿಸ ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸುತ್ತಾರಂತೆ. ಕೆಲವು ಮಹಾನುಭಾವರು ಪಕ್ಕದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಪಾನವಾಯುವಿನಿಂದ ಅವರು ತಿಂದ ಇಲ್ಲವೆಕುಡಿದ ಪದಾರ್ಥ ಪೇಯಗಳು ಇಂಥವೇ ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರಂತೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಂಥಂಥ ಮಹಾನು ಭಾವರಿದ್ದಾರೆ ! ಇರಲಿ. ವಾಯುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ದೇಹದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಆಲಸ್ಯ ಖಂಡಿತ. ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಲು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ 'ಪವನ ಮುಕ್ತಾಸನ' ಎಂಬ ಯೋಗಾಸನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು.ಕೆಳಗಾಳಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಈ ಆಸನದಿಂದ ದೇಹ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಗುರ; ನಮ್ಮದಿ.

'ಹೋಗು ಎನ್ನುವ ಬದಲು ಹೊಗೆ ಹಾಕಿದರು' ಎಂಬುದೊಂದು ಕನ್ನಡದ ಗಾದೆ. ಅದನ್ನೇ 'ಹೋಗು ಎನ್ನುವ ಬದಲು ಹೂಸಿದರು' ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪಾನವಾಯು ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಆಸ್ತ್ರ. ಹಿಂದಿನ ಕಲಿಗಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಾಯುವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇಂದಿನ ನಾವು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ವಾಯುವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಅಪಾನ ವಾಯುವ್ಯವನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ, ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ Recycle ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧನೆ ಇಂದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಅದೇನಾದರೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರಾದರೆ ಅಪಾನ ವಾಯುವಿಗೆ ಎಂದಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವ, ಆಗ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ,ನಿ ಉಸಿರು, ಪಾವನಪೂಜ್ಯ.

ಶ್ರೀ ಆರುಣ ಅಲೆ ಅವರಿಗೆ ವರದರಾಜ ಆದ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಪರವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷಿಕರ ನಡುವೆ ಸ್ನೇಹ-ಸೌಹಾರ್ದಗಳನ್ನೂ ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನೀಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಯಾವುದೇ ಸಂಘ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೊಡ ಮಾಡಿಸುವ ಶ್ರೀ ವರದರಾಜ ಆದ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಬ್ಬನೆಯನ್ನು ಈ ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಮರಾಠಿಯ ಖ್ಯಾತ ನಾಟ್ಯ ಸಂಶೋಧಕ ಮತ್ತು ಲೇಖಕ ಶ್ರೀ ಆರುಣ ಅಲೆ ಅವರ "ಕಾನಡಾ ವಿರಲಾ" ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬಹುಮಾನವನ್ನೂ ಇದೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2ರಂದು ಸಂಘದ ಡಾ| ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪತ್ರಿಕಾ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಸದಾನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ ಇದು ಭಾರತದ ಸಮೂಹತೆ. ಭಾವೈಕ್ಯತೆಗೆ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘವು ನೀಡಿದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು.

ನಿರ್ಣಾಯ ಕಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕಕಾರ ಪ್ರೊ| ಪುರುಷೋತ್ತಮ ದಾರ್ಜೇಕರ್. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳ ಹಾಗೂ ಮುಂಬಯಿಯ ಇಕೊನೊಮಿಕ್ ಟಾಯಿಮ್ಸ್ ಸುದ್ದಿ ಸಂಪಾದಕ ಶ್ರೀ ಎ. ಆರ್. ಕೂಸನೂರ್ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆಂದು ಶ್ರೀ ಶೆಟ್ಟಿ ವರದಿಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಡಾ| ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ವರದರಾಜ ಆದ್ಯರ ಪುತ್ಥಳಿಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣ ಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಶ್ರೀ ಶೆಟ್ಟಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸುಶೀಲ ಕುಮಾರ್ ಶಿಂಧೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ನಗರವಿಕಾಸ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನರಾಗಿ ಶ್ರೀಮಹರ ಡಿ. ಬೆಂಗಾಲಿ, ಮುಂಬಯಿ ಎ. ಎ. ಉಪಕುಲಪತಿ ಇವರುಗಳು ಭಾಗವಹಿಸ - ಲಿರುವರೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎ. ಸನದಿಯವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಇನ್ನಿತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಯುವ ವಿಭಾಗ, ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾರತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

- ದತ್ತಗುರು ಕೆತ್ತೂರ್

ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆ

ತನ್ನ ಡ ವನಿತಾ ಸಮಾಜದ ತ್ರಿಭಾಷಾ ನಾಟಕೋತ್ಸವ

- ಈಶಲೆ

ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ವನಿತಾ ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಾ. 18 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ದಿಂದ 21 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ದ ವರೆಗೆ ರವೀಂದ್ರ ನಾಟ್ಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ನಾಟಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು. ಮಹಿಳೆಯರೇ ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದ ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಮೊದಲನೇ ದಿನ 'ರಂಗ ಪ್ರಪಂಚ' ಮತ್ತು 'ಓಮ್ ನಾಟ್ಯ ಗಂಧ'ದ ವತಿಯಿಂದ 'ಆಯಿ ರಿಟೈರ್ ಹೋತೆ' (ತಾಯಿ ನಿವೃತ್ತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ) ಮರಾಠಿ ನಾಟಕ ಸಾದರವಾಯಿತು. ದಿಲೀಪ್ ಕೊಲ್ಹಾಟ್‌ಕರ್ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಸದ್ರಿ ನಾಟಕ ಒಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಯ್ತು. ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯಂದಿರ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಾಯಿ ಸೊಸೆಯಂದಿರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಭಿನ್ನಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸೇವಾ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮನೆಯ ಅಸ್ಥವ್ಯಸ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ಕೇಳದೆ ತಾಯಿ ಮನೆ ಬಿಡುವುದು ನಾಟಕದ ಕಥೆ. ಇದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ತಟ್ಟಿದ ನಾಟಕ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ ತಾಯಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಸಂಭಾಷಣೆ ತುಂಬ ಅತ್ತೀಯವಾಗಿತ್ತು. ತಾಯಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಭರ್ವೆ ಇನಂದಾರ್ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಕು, ಸಂಗೀತ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು.

ಎರಡನೇ ದಿನ ಮೈಸೂರು ಎಸೋಸಿಯೇಶನ್ ತಂಡದವರಿಂದ 'ವಿದ್ಯಾಭಾಸ' ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗವಾಯ್ತು. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಮಕ್ಕಳು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಪದವಿಗೆ ಸೇರಿ ಸಂಕಟ ಪಟ್ಟು ದುರಂತ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನಾಟಕ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಾಟಕ ರಚನೆಯ ದೋಷವೋ ಏನೋ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಮೇಲ್ದರಲ್ಲೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಟಕ ಆಳವಾಗಿ ಕಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯನ ಪಾತ್ರ ಮಾತ್ರ (ಗುರುದತ್ತ ರಾವ್) ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಚ್ಚಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮಿಕ್ಕುಳಿದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶ್ರುತಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಮೀನಾಕ್ಷಮ್ಮ ನಾಗಿ ಭಾರತಿ ಪ್ರಸಾದ್, ಯಜ್ಞಪ್ರನಾಗಿ ಡಾ| ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಯ ಪ್ರಣಯದ ತುಡಿತ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಮೀಂಟುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೆಚ್ಚ ತಕ್ಕದ್ದು.

ನಾಟಕದ ಸಂಗೀತ, ಬೆಳಕು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಾಟಕದ ರಂಗವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದವರು ಡಾ| ಮಂಜುನಾಥ್. ಮೂರನೇ ದಿನ 'ತರಂಗ' ತಂಡದವರಿಂದ 'ಅವಿನಾಶ' ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡಿತು. ಇದನ್ನು ಕಿಶೋರಿ ಬಲ್ಲಾಳ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು ಕೌಟಂಬಿಕ ಮನಃಕ್ಷೇಶ ನಾಟಕದ ವಸ್ತು. ಕುಡಿತ, ನಿರುದ್ಯೋಗದಿಂದ ಜರ್ಘರಿತವಾದ ಒಂದು ಸಂಸಾರದ ಚಿತ್ರ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ. ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಾರದೇನೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಅವಿನಾಶನ ಪಾತ್ರ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿರಣನ ಪ್ರವೇಶದ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಲವಲವಿಕೆ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಮಂಜುನಾಥ್ ರಾವ್ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ರಂಜಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ನಟರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪತಿ ಬಲ್ಲಾಳ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಕಿಶೋರಿ ಬಲ್ಲಾಳ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊನೆ ದಿನ 'ನಾಟಕ ಕಂಪೆನಿ' ವತಿಯಿಂದ 'ತುರಂದತ್' ಹಿಂದಿ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡಿತು. ಇದೊಂದು ಚೇನೀ ಕಥೆ. ಪ್ರೇಮದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದೇ ನಾಟಕದ ವಸ್ತು. ಚೇನೀ ರಾಣಿ ತುರಂದತ್‌ನ್ನು ನಾಯಕ ಗೆಲ್ಲುವ ಪರಿ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದೊಂದು ಉತ್ಸವದ ಯಶಸ್ವೀ ನಾಟಕ. ವೇಷ ಭೂಷಣ, ಭಾಷೆ, ಅಭಿನಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಇದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಬೇರೆಯೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ ಬೆಳಕು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ರಾಣಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಷ್ಮಿತಾ ಮುಖರ್ಜಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮರ್ಥರಾಗಿ ನಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅತುಲ್ ತಿವಾರಿಯವರು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಉನ್ನತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು"

- ಶ್ರೀಮತಿ ಪುಷ್ಪಾತಾಯಿ ಹಿರ

"ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ತಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಪುಲೆಯವರು ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು. ಇಂದು ಮಹಿಳೆಯರು ವೈಮಾನಿಕರು, ಡಾಕ್ಟರ್, ಪೊಲೀಸರು, ಕಲೆಕ್ಷರರು ಇತ್ಯಾದಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಪದವಿ ಹೆಚ್ಚು ಪಡೆದರೂ ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಪುರುಷರ ಹಕ್ಕು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಯಾಕೆ ಕೊಡಬೇಕು? ಗ್ರಾಮೀಣ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣವಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು

ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಾಡಬೇಕು" ಹೀಗೆಂದವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆರೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಪುಷ್ಪಾತಾಯಿ ಹಿರ. ಅವರು ಕನ್ನಡ ವನಿತಾ ಸಮಾಜ ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬದ ನಿಮಿತ್ತ ರವೀಂದ್ರ ನಾಟ್ಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ನಾಟಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಸಮಾರಂಭ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಯಾ ಬಿ. ರಾವ್ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಮೀರಾ ಡಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅತಿಥಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಮತಿ ಪುಷ್ಪಾತಾಯಿ ಹಿರ ಅವರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಗೊಳಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಕಿಶೋರಿ ಬಲ್ಲಾಳ ವಂದಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮತಿ ಉಷಾ ಜಯರಾಂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

ಅಭಿನಂದನೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಹಿರಣ್ಮಹಿ ದಾಸಿನಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅಮೀನ್ 1960ರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸ್ನೇಹಮಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ಬೇಗ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ದಾಸಿನಿಯವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯೋದ್ಯಾಪಕಿಯಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಹ ಶಿಕ್ಷಕರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಬಹಳಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಈಕೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಹಾಗೂ ಟಾಗೋರರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವಂತಹ ಹಾಡು, ನಟನೆ, ಭಾಷಣ, ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಇವರು ಸ್ವತಃ ಉತ್ತಮ ಹಾಡುಗಾರರು. ಅವರು ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂಬಯಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರ್‌ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅನೇಕ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂಬಯಿ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ 'ಮಹಾಪೌರ' ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ದಾಸಿನಿ ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಾ 'ನೇಸರು' ಅವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಲಭಿಸುವಂತಾಗಲಿವೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಭೇಟಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ ಅವರು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳಂದಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ ಮಂಡಳದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗೆ ತಾ. 31-8-90ರಂದು ಭೇಟಿಯಿತ್ತರು.

ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಡಾ|| ಪಿ. ಎಂ. ಕಾಮತ್ ಅವರು ಶಾಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯ ಧನದ ನೆರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ವರುಷ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾ ವಾಣಿಜ್ಯ ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಸಿದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಎನ್. ಬಿ. ಎಚ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು. ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಕೋರಿ ಪಾಟೀಲರ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಾಲೆಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಶಾಲೆಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಸರಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಈ ವರುಷ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ವರುಷ ಮತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಶಾಲೆಗೆ ಶುಭಕೋರಿದರು.

ಪ್ರೊ|| ಜಿ. ಡಿ. ಜೋಶಿ (ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ) ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಕ್ತಾಯ ಗೊಂಡಿತು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಶಾಲೆಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಮಾವಿನ ಶ್ರೀ ಸಸಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟರು.

ಸನ್ಮಾನ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುಂಬಯಿ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎನ್. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅವರನ್ನು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ನೇಮಕಮಾಡಿ ಗೌರವವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ವಿದ್ಯಾಪ್ರಸಾರಕ ಮಂಡಳವು ಮುಳಂದದ ಕಾಲಿದಾಸ ಸಭಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ತಾ. 8-9-90ರಂದು ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭ ಏರ್ಪಡಿಸಿತು. ಮಂಡಳದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಡಾ|| ಪಿ. ಎಮ್. ಕಾಮತ್ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವನ್ನೂ ಕೋರಿದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಹಾಗೂ ಪಂಡಿತ

ವಿದ್ಯಾನಂದಾಚಾರ್ಯರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪ್ರೊ|| ಜಿ. ಡಿ. ಜೋಶಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಶಾಲು ಹೊದಿಸಿ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಚನ ನುಡಿದವರು ಪಂಡಿತ ವಿದ್ಯಾಸಿಂಹಾರ್ಯರು.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಬಿ. ಎಚ್. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಳದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಮಹನೀಯರು ನಮ್ಮ ಮಂಡಳದ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವೆಂದರು.

ಸನ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅವರು "ನ್ಯಾಯಧೀಶನಾದವನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಬಾರದು, ಬೇರೆಯವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು" ಎಂದು ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ನುಡಿದು ಮಂಡಳಕ್ಕೆ ಶುಭಕೋರಿದರು. ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಅವರೊಡನೆ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿಯವರನ್ನೂ ಉಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಎನ್. ಬಿ. ಎಚ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ವಿಠಲ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರು ಧನ್ಯವಾದಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಇಡಗುಂಜಿ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿ, ಕೆರೆಮನೆಯವರಿಂದ "ಭಸ್ತಾಸುರ ಮೋಹಿನಿ ಜರಾಸಂಧ ವಧೆ" ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

- ಪ್ರೊ|| ಜಿ. ಡಿ. ಜೋಶಿ

"ಪ್ರಯೋಗ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು"

- ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭು ಹೆಗ್ಡೆ

"ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲ ದೃವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊಸತನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಬೇಕು. ನಂತರ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ ಆಗಬೇಕು. ಪ್ರಯೋಗ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ನಿಂತ ನೀರಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯೋಗ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪರಂಪರಾಗತ ರೂಪಕ್ಕೆ ವಿರೂಪ ಆಗದಂತೆ ನಿಗಾವಹಿಸಬೇಕು" ಹೀಗಂದವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದ ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭು ಹೆಗ್ಡೆಯವರು. "ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ" ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂಬಯಿಯ 'ಪ್ರಯೋಗರಂಗ' ಮತ್ತು 'ಭಾವನಾ' ಬಳಗದವರು ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ

"ಯಕ್ಷಗಾನ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ರಂಗ ಭೂಮಿ (Total Theatre) ಇದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡುವಾಗ ಅದು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲದ ನೆನಪಿರಬೇಕು" ಎಂದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜನ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಗೋಷ್ಠಿಯ ಕೊನೆಗೆ ನೆಬ್ಬೂರು ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಿತ್ತು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಸೇರಿದ್ದುದು ಈ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಸಮಾರಂಭದ ಮೊದಲಿಗೆ ಭರತ್ ಕುಮಾರ್ ಪೊಲಿಪು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಭಾನುಶಂಕರ ಉಪಾಧ್ಯ ವಂದಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಗಜಾನನ ಯಾಜಿ ಪ್ರವೃ ಗುಚ್ಛ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು.

ಶ್ರಾವಣ ಯುವ ಕಾವ್ಯ

ಗಾಯನ ಗೋಷ್ಠಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಯುವ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗ ಜತೆಯಾಗಿ "ಶ್ರಾವಣ-ಯುವ ಕಾವ್ಯ-ಗಾಯನ ಗೋಷ್ಠಿ" ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಸಿದವರು. ಯುವ-ಕವಿ-ಕವಯತ್ರಿಯವರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಯುವ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಜಯಂತ ಕೈಕೇರಿಯವರು ದೀಪ ಬೆಳಗಿಸಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಲವಲವಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದೂ, ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಿದೆ. ಕಾವ್ಯ-ವ್ಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ ಕರಣವನ್ನು ಅರಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಖ್ಯಾತ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎ. ಸನದಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಗಡಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬತ್ತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾ 'ಗೀತ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ - ಜನ ಮನಗಳಿಗೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಈ ತರಹದ ಸುಶ್ರಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾ, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟುಮಾಡಿದರು. ಯುವ ಕವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಕುಮಾರ ಜೋಷಿ, ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಸ್. ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಷಿ, ಶ್ರೀಮತಿಯರಾದ ಗಿರಿಜಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಹಾ. ಮಾ. ಕನಕ, ಪು|| ಸರಸ್ವತಿ, ಅವರುಗಳು ವಾಚಿಸಿದ ಕವನಗಳನ್ನು "ಭಾವನಾ" ಬಳಗದವರು - ಶ್ರೀ ಗಜಾನನ ಯಾಜಿ, ಶ್ರೀ ಭಾನುಶಂಕರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಕು|| ಜ್ಯೋತಿ ಯಾಜಿ, ಕು|| ಮನೋರಮ ಐತಾಳ್ ಅವರುಗಳು - ಶ್ರೀ ಗಜಾನನ ಯಾಜಿಯವರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಿದರು.